

463. 1.

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan twee ontwerpen van wet, houdende:

1°. vaststelling van de Pensioenwet voor het reserve-personeel der landmacht;

2°. vaststelling van de Pensioenwet voor het personeel der Koninklijke marine-reserve.

De toelichtende memorie, die de wetsontwerpen vergezelt, bevat de gronden waarop zij rusten.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 23 Mei 1923.

WILHELMINA.

463. 2.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het, in verband met het tot stand komen van de Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922 n°. 66), wenschelijk is over te gaan tot herziening van de wettelijke bepalingen betreffende de pensioenen van het reserve-personeel der landmacht;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan, bij deze:

EERSTE HOOFDSTUK.

Van de pensioenen der militairen.

§ 1. Inleidende bepaling.

Artikel 1.

Ten laste van het Rijk wordt onder de voorwaarden en naar de regelen in deze wet gesteld, na bekomen ontslag, pensioen verleend aan militairen en gewezen militairen van het reserve-personeel der landmacht, met uitzondering van de tot dat personeel behorende of behoord hebbende onder-officieren die blijkens hunne benoeming of aanstelling met zoodanige betrekking zijn belast, dat zij geacht kunnen worden voortdurend in werkelijken dienst te zijn of te zijn geweest.

§ 2. Van het recht op pensioen.

Artikel 2.

Recht op pensioen wordt verkregen:

1°. ter zake van ten minste vijf jaren werkelijken dienst bij het reserve-personeel der land- of zeemacht, indien de belanghebbende reeds in het genot is van militair pensioen of, indien zulks niet het geval is, ter zake van ten minste dertig jaren werkelijken dienst in den zin dezer wet, waarvan niet minder dan twintig jaren bij het reserve-personeel der land- of zeemacht;

2°. ter zake van:

a. verwonding of verminking, tijdens de uitoefening

van den militairen dienst in den strijd bekomen, dan wel veroorzaakt door gevorderde of bevolen militaire diensten;

b. ziekten of gebreken, welke het gevolg zijn van verichtingen of vermoeienissen aan de uitoefening van den militairen dienst verbonden, of van bijzondere omstandigheden of toestanden die zich bij de uitoefening van dezen dienst hebben voorgedaan, dan wel, die tot uiting zijn gekomen onder overwegenden invloed van die verrichtingen, vermoeienissen, bijzondere omstandigheden of toestanden;

c. ziekten of gebreken, niet ontstaan op eene der wijzen onder a en b genoemd, maar voor een deel hun oorsprong vindende in omstandigheden die met de uitoefening van den dienst niet in verband staan, of in den vroegeren lichaams- of zielstoestand van den militair, wanneer die ziekten of gebreken zijn ontstaan, tot uiting gekomen of verergerd, mede door inwerking van bijzondere, zeer na-deelige invloeden waaraan de belanghebbende, in verband met de uitoefening van den dienst, is blootgesteld geweest;

een en ander voor zoover de verwonding of verminking, ziekten of gebreken zijn ontstaan, tot uiting gekomen of verergerd gedurende den dienst bij het reserve-personeel der landmacht of tijdens vroegeren dienst bij de landmacht hier te lande, bij de zeemacht of bij het reserve-personeel der zeemacht en te dier zake nog geen pensioen werd toegekend en mits de toestand van den belanghebbende ten gevolge van deze verwonding, verminking, ziekten of gebreken bij ontslag blijkt eene invaliditeit te veroorzaken van ten minste tien procent.

Artikel 3.

Recht op pensioen bestaat niet of gaat verloren:

1°. bij ontslag op eigen aanvraag, wanneer de belanghebbende niet verkeert in een der gevallen, genoemd in artikel 2;

2°. voor officieren, bij niet-eervol ontslag uit den dienst;

3°. voor onderofficieren en manschappen, in geval van ontslag, in verband staande met wangedrag, handelingen of gedragingen die de tucht ondermijnen, onzedelijkheid of verregaande nalatigheid in de vervulling der dienstplichten;

4°. in geval van verwijdering uit den dienst tijdens de belanghebbende aan de strengere krijgstucht onderworpen is;

5°. na ontslag uit den militairen dienst krachtens vonnis, waarbij de rechter tevens uitspreekt ontzetting van de bevoegdheid om bij de gewapende macht te dienen, door eene beslissing van den Minister van Oorlog, dat, in verband met het bewezen verklaarde, grond tot ontslag als bedoeld onder 2° dan wel 3°, aanwezig zou zijn geweest;

6°. na veroordeeling van een reeds ontslagen militair tot de doodstraf of tot gevangenisstraf, tegen hem uitgesproken, hetzij op grond van een misdrijf als militair vóór het ontslag begaan, hetzij op grond van artikel 64 van het Wetboek van Militair Strafrecht, door eene beslissing van den Minister van Oorlog, dat, in verband met het bewezen verklaarde, grond tot ontslag als bedoeld onder 2° dan wel 3°, aanwezig zou zijn geweest. Indien hem na zijn ontslag reeds pensioen was toegekend, wordt dit pensioen ingetrokken met ingang van de maand, volgende op den datum waarop de beslissing door den Minister van Oorlog is genomen.

Artikel 4.

1. Het recht op pensioen op grond van artikel 2 onder 1° of krachtens artikel 20, kan eerst worden geldende gemaakt, nadat de belanghebbende die laatstelijk officier was, den leeftijd van vijf en vijftig jaren en hij die als militair beneden dien rang den dienst verliet, den leeftijd van vijftig jaren heeft bereikt.

2. Wordt de belanghebbende na het ontslag, doch vóór het tijdstip waarop het pensioen kan ingaan, door ziekten of

gebreken, niet het gevolg van eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag, blijvend ongeschikt om in zijn onderhoud te voorzien, dan kan hij zijn recht op pensioen doen gelden dadelijk nadat die ongeschiktheid is gebleken.

3. Het pensioen waarop recht ontstaat krachtens artikel 2, wordt dadelijk bij ontslag verleend, wanneer de voor pensioen geldige tijd gedurende welken de belanghebbende onder de wapenen is geweest bij het reserve-personeel der land- of zeemacht, al dan niet vermeerderd met den in andere betrekkingen doorgebrachten tijd, welke krachtens artikel 9 onder 2° voor pensioen in aanmerking komt, ten minste belooft:

a. voor de officieren, met uitzondering van hen genoemd onder b, *veertig* jaren;

b. voor de officieren van gezondheid, de militaire apothekers en de militaire paardenartsen, zoomede voor de militairen beneden den rang van officier, *dertig* jaren.

§ 3. Van den voet waarop pensioen wordt verleend.

Artikel 5.

1. Een pensioen kan levenslang of voorloopig worden toegekend.

2. Een voorloopig pensioen kan tegelijk met een levenslang pensioen worden genoten.

Artikel 6.

Levenslang wordt toegekend:

1°. het pensioen waarop recht bestaat krachtens artikel 2 onder 1°;

2°. het invaliditeitspensioen waarop recht bestaat krachtens artikel 2 onder 2°:

a. wanneer, hetzij bij eerste toekenning, hetzij bij vernieuwing van pensioen, verandering van het invaliditeitspercentage voor de toekomst niet aannemelijk geacht wordt en de invaliditeit ten minste tien procent bedraagt;

b. wanneer bij het verstrijken van den termijn van vijf jaren, genoemd in artikel 7, vijfde lid, de invaliditeit ten minste tien procent bedraagt;

3°. het diensttijdspensioen waarop mede recht bestaat in geval van pensionneering krachtens artikel 2 onder 2°.

Artikel 7.

1. Voorloopig wordt toegekend het invaliditeitspensioen waarop krachtens artikel 2 onder 2° recht bestaat, indien verandering van het invaliditeitspercentage voor de toekomst aannemelijk wordt geacht en de termijn van vijf jaren, genoemd in het vijfde lid, nog niet verstreken is.

2. Het voorloopig pensioen wordt voor niet korter dan een jaar en niet langer dan vijf jaren toegekend.

3. Is het voor korteren termijn dan vijf jaren toegekend, dan kan het eenmaal of meermalen opnieuw worden verleend, indien het geval, bedoeld in het eerste lid, aanwezig is en de invaliditeit ten minste tien procent bedraagt.

4. Indien een voorloopig pensioen niet is vernieuwd, op grond dat de invaliditeit van den belanghebbende gedaald is beneden tien procent, en later, mits binnen een termijn van vijf jaren na het ontslag, blijkt, dat de invaliditeit wederom tot ten minste tien procent is gestegen, wordt opnieuw voorloopig pensioen, of, indien een der gevallen, bedoeld in artikel 6 onder 2° aanwezig is, levenslang pensioen toegekend. Het bepaalde omtrent den termijn van een jaar, bedoeld in het tweede lid, is in dit geval niet toepasselijk.

5. Het voorloopig pensioen kan in totaal niet langer worden genoten dan gedurende een termijn van vijf jaren, te rekenen van den datum van ingang van het ontslag, hier-

onder begrepen de tijd van schorsing krachtens het in artikel 37 van toepassing verklaarde artikel 64 der Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922, n°. 66) en de tijd waarover voorloopig pensioen niet werd toegekend.

6. Indien de voorloopig gepensioneerde in militairen dienst wordt herplaatst, wordt tijdens den duur der herplaatsing pensioen niet opnieuw toegekend.

7. Eene hernieuwde toekenning kan geschieden nadat de belanghebbende den dienst andermaal heeft verlaten.

8. Het pensioen waarop krachtens het vorige lid aanspraak bestaat, kan over een korter tijdvak dan een jaar worden toegekend, indien anders de termijn van vijf jaren, genoemd in het vijfde lid, zou worden overschreden.

9. Indien deze termijn verstreken is op het tijdstip van het laatste ontslag, wordt het pensioen waarop krachtens het zevende lid aanspraak bestaat, levenslang verleend.

§ 4. Van den diensttijd.

Artikel 8.

1. Onder werkelijken dienst of werkelijken diensttijd wordt voor de toepassing dezer wet verstaan de werkelijke tijdsduur welke krachtens deze wet voor den belanghebbende voor vergelding met pensioen in aanmerking komt.

2. Onder diensttijd of geldigen diensttijd wordt verstaan de al of niet werkelijke tijdsduur welke volgens de bepalingen dezer wet den belanghebbende als diensttijd wordt toegerekend.

3. Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt bepaald welke diensten met dienst onder de wapenen worden gelijk gesteld.

Artikel 9.

1. Als werkelijke dienst komt, behoudens het bepaalde in de artikelen 10, 15 en 21, in aanmerking de tijd, vóór en na de invoering dezer wet verlopen:

1°. gedurende welken een militair als zoodanig bij het reserve-personeel der landmacht in dienstverhouding tot het Rijk heeft gestaan, hieronder begrepen de tijd, gedurende welken hij zich met Onze vergunning in vreemden krijgsoorlog heeft bevonden, mits hij gedurende zijn diensttijd bij dat reserve-personeel gemiddeld ten minste tien etmalen in het jaar onder de wapenen is geweest;

2°. die is doorgebracht in militaire dienstverhouding bij het reserve-personeel der zeemacht, bij de landmacht hier te lande of bij de zeemacht, anders dan als vrijwilliger bij den landstorm, voor zoover deze tijd naar de daarvoor geldende regelen voor den belanghebbende met pensioen kan worden vergolden en niet reeds in berekening is gebracht bij de toekenning van een levenslang pensioen of gagement.

2. Voor de berekening van pensioenen krachtens andere wetten of besluiten te verleenen, komt van den werkelijken diensttijd bij het reserve-personeel alleen in aanmerking de tijd onder de wapenen doorgebracht.

Artikel 10.

Met uitzondering op het bepaalde in artikel 9, komt niet in aanmerking:

1°. van den werkelijken diensttijd, genoemd in het eerste lid van dat artikel onder 1°:

a. diensttijd voorafgaande aan het tijdstip waarop het zestiende levensjaar is vervuld;

b. de tijd gedurende welken een militair aan de strengere krijgsoorlog onderworpen is geweest, zoomede de tijd, bedoeld

in artikel 33 van het Wetboek van Militair Strafrecht en die, bedoeld in artikel 19 van de Wet op de Krijgstucht;

c. de tijd gedurende welken een militair zich aan desertie of ongeoorloofde afwezigheid heeft schuldig gemaakt of niet heeft voldaan aan eene oproeping voor den werkelijken dienst, wanneer hij wegens een dezer feiten is veroordeeld bij een in kracht van gewijsde gegaan vonnis, dan wel, wanneer het recht tot strafvordering te dier zake is te niet gegaan;

d. de militaire diensttijd, voorafgegaan aan den hervoren onder letter c bedoelden tijd, tenzij er in de omstandigheden waaronder de onder die letter bedoelde feiten plaats hadden, of in het gedrag van den betrokkene gedurende zijn lateren diensttijd, door Ons termen zijn gevonden om het hier bepaalde niet te doen toepassen;

2°. van den werkelijken diensttijd, genoemd in het eerste lid van dat artikel, de tijd, voorafgaande aan een ontslag dat niet op eigen verzoek verleend werd om redenen die volgens de daarop toepasselijke bepalingen verlies van het recht op pensioen ten gevolge hebben, indien dat ontslag niet is gevolgd door vrijwillige dienstneming als militair.

Artikel 11.

1. Als geldige diensttijd komt in aanmerking de duur van den werkelijken diensttijd, vermeerderd op den voet van de bepalingen van dit artikel en van artikel 12.

2. Van den werkelijken dienst in artikel 9, eerste lid onder 1° genoemd, wordt dubbel geteld:

1°. de tijd van verblijf onder de wapenen tusschen de keerkringen;

2°. de tijd van heen- en terugreis buiten de keerkringen van militairen, uitgezonden tot het verrichten van dienst als onder 1° bedoeld, indien die dienst langer dan een half jaar heeft geduurd.

3. Van deze dubbeltelling is uitgesloten de tijd gedurende welken de belanghebbende zich met Onze vergunning in vreemden krijgsdienst heeft bevonden.

4. Bij de berekening van den duur van diensten als genoemd in artikel 9, eerste lid onder 2°, die volgens de daarop toepasselijke wetten of besluiten voor de vaststelling van het pensioensbedrag in hooger verhouding dan jaar voor jaar worden toegerekend, wordt voor de toepassing van dit artikel diezelfde verhouding aangenomen.

Artikel 12.

1. Wanneer reserve-personeel der landmacht aan krijgsverrichtingen heeft deelgenomen, wordt door Ons bepaald of en voor welk tijdsverloop voor den tot dat personeel behoord hebbenden militair, diensttijd dubbel zal worden geteld.

2. Dubbeltellen van diensttijd krachtens dit artikel heeft niet plaats voor elk tijdsverloop waarop het bepaalde in artikel 11, tweede lid, toepasselijk mocht zijn.

Artikel 13.

Van den werkelijken dientijd bij het reserve-personeel der landmacht welke gelijktijdig wordt vervuld met diensten, waarop krachtens eene andere wet uitzicht bestaat op pensioen, wordt het gedeelte onder de wapenen doorgebracht, slechts éénmaal met pensioen vergolden. Het in aanmerking brengen van diensttijd onder de wapenen volgens deze wet blijft achterwege, indien de belanghebbende vóór zijne pensionneering aan Ons daartoe het verzoek doet.

§ 5. Van den pensioensgrondslag.

Artikel 14.

1. Ingeval krachtens deze wet aanspraak op pensioen ontstaat, wordt de pensioensgrondslag vastgesteld, waarnaar het pensioen moet worden berekend.

2. Onder pensioensgrondslag wordt verstaan het vaste jaarlijksche bedrag van geldelijke inkomsten berekend over het laatste jaar werkelijken dienst naar de aanvangswedde(u) verbonden aan de(n) rang(en) of stand van den betrokken militair, vermeerderd met eventueel genoten bijzondere toelagen, aan te wijzen bij algemeenen maatregel van bestuur, en met de geschatte waarde van andere inkomsten of baten over dien tijd, een en ander, voor zoover de inkomsten of baten aan de betrekking van den militair zijn verbonden en geacht moeten worden uit hun aard niet tijdelijk te zijn. Als inkomsten of baten wordt niet aangemerkt hetgeen de militair kan geacht worden te genieten als vergoeding van door hem te dragen kosten.

3. Indien een militair gedurende het laatste jaar van zijn werkelijken dienst tijdelijk buiten het Rijk in Europa heeft gediend, wordt zijn pensioensgrondslag bepaald op het bedrag dat voor hem zou gegolden hebben, indien hij in zijn rang of stand bij het reserve-personeel hier te lande had gediend.

4. Bij minder dan een jaar werkelijken dienst als militair bij het reserve-personeel der landmacht worden de inkomsten en baten, in het tweede lid bedoeld, herleid tot inkomsten over een jaar.

5. In geval van ontslag binnen één jaar na verlaging wordt het vaste jaarlijksche bedrag van geldelijke inkomsten als in het tweede lid bedoeld, berekend naar de aanvangswedde, verbonden aan den stand van den betrokken militair.

6. Inkomsten of baten welke tijdelijk worden verminderd of ingehouden, worden voor de vaststelling van den pensioensgrondslag geacht onverminderd te zijn genoten.

7. De pensioensgrondslag bedraagt niet minder dan *zeventienhonderd gulden* voor officieren en *zevenhonderd gulden* voor militairen beneden den rang van officier en wordt zoo nodig naar boven afgerond tot volle guldens.

8. De voorloopige vaststelling van den pensioensgrondslag, daaronder begrepen de schatting in het tweede lid bedoeld, geschiedt door den Minister van Oorlog naar regelen voor de uitvoering dezer bepalingen bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen.

§ 6. Van het pensioensbedrag.

Artikel 15.

1. In de gevallen, vermeld in artikel 2 onder 1°, wordt het pensioen berekend naar den diensttijd, met dien verstande, dat:

1°. de voor pensioen geldige tijd omschreven in artikel 11 gedurende welken de belanghebbende onder de wapenen is geweest bij het reserve-personeel der land- en zeemacht en bij de landmacht hier te lande of bij de zeemacht, anders dan als vrijwilliger bij den landstorm, voor elk jaar vergolden wordt met *twee procent* van den pensioensgrondslag;

2°. de voor pensioen geldige tijd, welke niet valt onder 1°, voor elk jaar wordt vergolden met *vier per mille* van den pensioensgrondslag;

3°. met uitzondering op het bepaalde onder 2° de voor pensioen geldige tijd, welke door personen die de functie hebben bekleed van landweerdistrictscommandant of van commandant van een der landweerbataljons 3, 32, 36 en 47 als zoodanig met groot verlof is doorgebracht, voor elk jaar vergolden wordt met *één procent* van den pensioensgrondslag;

4°. bij de vaststelling van het pensioensbedrag niet meer in berekening komen dan 35 jaren geldige dienst; voor die

vaststelling komt in de eerste plaats in aanmerking de diensttijd als onder 1° bedoeld;

5°. het pensioensbedrag zonder de verhoogingen bedoeld in de artikelen 17, 18 en 19 niet mag stijgen boven *vier duizend gulden*.

2. Het bedrag waarboven het pensioen van den belanghebbende volgens het bepaalde in het eerste lid onder 4° en 5° niet mag stijgen, wordt aangeduid als maximum-pensioen; de som van het maximum-pensioen en de verhoogingen in het vorige lid onder 5° bedoeld, mag den pensioensgrondslag niet te boven gaan.

3. De geheele voor pensioen geldige diensttijd alsmede de diensttijd in het eerste lid onder 1° bedoeld, wordt opwaarts afgerond tot volle maanden; het verschil tusschen beide afgeronde tijdvakken wordt vergolden volgens het bepaalde bij het eerste lid onder 2°. Bij de berekening van het pensioen van een der personen, aangeduid in het eerste lid onder 3°, worden de tijdvakken van dienst, bedoeld in het eerste lid onder 1°, 2° en 3°, opwaarts afgerond tot volle maanden, tenzij daardoor het totaal van de aldus berekende diensttijden zou te boven gaan den afgeronden totalen geldigen diensttijd, in welk geval de tijdvakken, genoemd in het eerste lid onder 2° en 3°, achtereenvolgens zoo noodig beredenwaarts worden afgerond.

Artikel 16.

1. In de gevallen, vermeld in artikel 2 onder 2°, wordt toegekend:

1°. een pensioen afhankelijk van de mate van invaliditeit (invaliditeitspensioen);

2°. bij een werkelijken dienst van ten minste vijf jaren bij het reserve-personeel der land- of zeemacht, bovendien een pensioen, berekend naar den diensttijd op de wijze als omschreven in artikel 15 (diensttijdspensioen).

2. Het invaliditeitspensioen onder 1° genoemd, wordt berekend over het verschil tusschen het maximum-pensioen, dat verkregen zou worden bij 35 jaren dienst onder de wapenen, en het toe te kennen diensttijdspensioen of over vorenbedoeld maximum-pensioen, indien geen diensttijdspensioen wordt toegekend.

3. Het invaliditeitspensioen bedraagt:

1°. voor hen, bedoeld in artikel 2, 2° onder *a* en *b*, zoo veel procent van het bedrag waarnaar ingevolge het vorige lid het pensioen moet worden berekend als het voor den belanghebbende vastgestelde invaliditeitspercentage belooft;

2°. voor hen, bedoeld in artikel 2, 2° onder *c*, de helft van het bedrag dat bij berekening volgens het bepaalde bij 1° verkregen zou worden.

4. Invaliditeitspercentages boven tien procent worden uitgedrukt in veelvouden van tien procent.

5. Bij een percentage van minder dan tien wordt invaliditeit geacht niet te bestaan.

6. Ingeval naast een diensttijdspensioen een levenslang invaliditeitspensioen wordt toegekend, zal de som van de gezamenlijke pensioenen in één bedrag worden vastgesteld.

Artikel 17.

Het pensioen wordt met *twintig procent* van het in artikel 16, tweede lid bedoelde maximum-pensioen vermeerderd, wanneer ten gevolge van de verwonding, verminking, ziekten of gebreken, in artikel 2, 2° onder *a* en *b* bedoeld:

1°. een der ledematen (handen of voeten) is verloren gegaan, of voorgoed geheel onbruikbaar is geworden, dan wel een toestand is ontstaan, die met een zoodanig verlies of eene zoodanige onbruikbaarheid is gelijk te stellen;

2°. twee of meer ledematen dermate in beweeglijkheid of bruikbaarheid zijn verminderd, dat de toestand van den belanghebbende met dien onder 1° beschreven, is gelijk te stellen;

3°. het gezichtsvermogen door organische oorzaken zoodanig is beperkt, dat het vermogen om zich zelfstandig te bewegen er ernstig door wordt getroffen;

4°. een toestand is ontstaan, die op den duur eene in verhouding tot de levensomstandigheden van den belanghebbende kostbare verpleging of behandeling vereischt;

5°. belangrijke misvorming van het gelaat is ontstaan, die door hulpmiddelen niet voldoende te verbergen is, zoodat den belanghebbende de omgang met zijne medemenschen ernstig wordt bemoeilijkt.

Artikel 18.

Het pensioen wordt met *veertig procent* van het in artikel 16, tweede lid bedoelde maximum-pensioen vermeerderd, wanneer ten gevolge van de verwonding, verminking, ziekten of gebreken, in artikel 2, 2° onder *a* en *b* bedoeld:

1°. twee of meer ledematen (handen of voeten) zijn verloren gegaan, of voorgoed geheel onbruikbaar zijn geworden, dan wel een toestand is ontstaan, die met een zoodanig verlies of eene zoodanige onbruikbaarheid is gelijk te stellen;

2°. het gezichtsvermogen in beide oogen voorgoed geheel verloren is gegaan, of een toestand is ontstaan, die met blindheid is gelijk te stellen;

3°. onherstelbare krankzinnigheid is ontstaan, of een toestand die daarmee is gelijk te stellen.

Artikel 19.

1. Voor den militair, die een werkelijken diensttijd van *vijf en dertig* jaren of meer in aanmerking kan brengen, doorgebracht in militairen dienst onder de wapenen, wordt het volgens de vorige artikelen berekende pensioen verhoogd voor den tijd, doorgebracht in militairen dienst, welke krachtens artikel 11 wordt dubbel geteld:

voor officieren met *vijf en zeventig gulden* per jaar;

voor hoofdopzichters en opzichters van fortificatiën met *acht en twintig gulden* per jaar;

voor de overige onderofficieren boven den rang van korporaal met *vijf en twintig gulden* per jaar;

voor korporaals en militairen beneden dien rang met *vijftien gulden* per jaar.

Bij minder dan *vijf en dertig* jaren werkelijken dienst als hiervoren omschreven, wordt deze verhooging mede naar genoemden maatstaf toegekend over het tijdvak waarmede ten gevolge van bovenbedoelde dubbeltelling een in artikel 15, eerste lid onder 1° bedoelde diensttijd van *vijf en dertig* jaren wordt overschreden, met dien verstande, dat deze pensioensverhoging eveneens wordt verleend voor den tijd welke dubbel is geteld, doch krachtens de in de artikelen 15 en 21 gestelde maxima van *vier duizend* en *zes duizend gulden* niet met pensioen kon worden vergolden.

2. Bij de berekening van dezen tijdsduur worden gedeelten van jaren bijeengeteld. Indien het aldus verkregen eindcijfer een gedeelte van eene maand oplevert, wordt daarvoor eene geheele maand gesteld. Het dubbeltellen van diensttijd is bij deze berekening uitgesloten.

3. De verhooging, in dit artikel bedoeld, wordt toegekend naar den rang of stand dien de belanghebbende bekleedde bij zijne pensionneering. Titulaire rangen komen daarbij niet in aanmerking.

Artikel 20.

Onafhankelijk van het bepaalde in artikel 2, heeft een militair die als Minister is opgetreden, recht op pensioen krachtens deze wet, indien hij bij het nederleggen van genoemde betrekking tevens uit den militairen dienst wordt ontslagen. Het militaire pensioen wordt alsdan berekend op den voet van artikel 15 en levenslang toegekend.

Artikel 21.

1. De tijd, gedurende welken een militair als Minister is werkzaam geweest, komt niet als werkelijke diensttijd in aanmerking.

2. Indien een militair bij zijn ontslag in het genot is van pensioen als Minister, of recht verkregen heeft op pensioen als zoodanig, wordt zijn militaire pensioen in dier voege geregeld, dat het gezamenlijke bedrag van de beide pensioenen de som van *zes duizend gulden* niet overschrijdt, tenzij die overschrijding voortspruit uit het bepaalde in de artikelen 17—19.

§ 7. Van den ingang van het pensioen.

Artikel 22.

1. Het pensioen gaat in met den dag van het ontslag uit den dienst, behoudens de in dit artikel genoemde uitzonderingen.

2. In de gevallen, genoemd in artikel 2 onder 1° of in artikel 20, gaat, tenzij artikel 4, tweede of derde lid, toepasselijk is, het pensioen niet in vóór den dag waarop de belanghebbende die laatstelijk officier was, den leeftijd van *vijf en vijftig* jaren, en hij die als militair met een lageren rang den dienst verliet, den leeftijd van *vijftig* jaren heeft bereikt.

3. Pensioen gaat in met den dag waarop de aanvraag daartoe is ingekomen:

a. in het geval genoemd in artikel 4, tweede lid;

b. wanneer het pensioen wordt verleend op grond van artikel 36, met dien verstande, dat de datum van ingang niet vroeger kan worden gesteld dan het einde van den termijn waarvoor in daartoe leidende gevallen reeds voorloopig pensioen was toegekend; en

c. wanneer de aanvraag later is ingekomen dan een jaar na den dag waarop het pensioen kon ingaan.

4. Een voorloopig pensioen dat bij vernieuwing wordt toegekend, alsmede een levenslang pensioen dat verleend wordt ter vervanging van een voorloopig pensioen, gaat in met den dag volgende op dien, waarop het vorige pensioen heeft opgehouden, behalve:

1°. in het geval genoemd in artikel 7, vierde lid; het pensioen gaat dan in met den dag, waarop de aanvraag daartoe is ingekomen;

2°. bij toepassing van het bepaalde in artikel 7, zevende lid, indien het voorloopige pensioen op den datum van ontslag reeds was opgehouden; het pensioen gaat alsdan op dien datum in.

5. Ingeval de aanvraag bedoeld in artikel 34, vierde lid, niet is ontvangen binnen den daar gestelden termijn van een jaar, zal de vervanging of verlenging van voorloopig pensioen ingaan met den dag waarop de aanvraag is ingekomen.

6. Van het bepaalde in het vorige lid kan worden afgeweken, indien daartoe door Ons termen aanwezig worden geacht.

§ 8. Van het geneeskundig onderzoek.

Artikel 23.

1. Geen pensioen ter zake van verwonding, verminking, ziekten of gebreken wordt verleend of gewijzigd, zonder dat over het ontstaan, den aard en de gevolgen van de verwon-

ding, verminking, ziekten of gebreken welke recht geven op pensioen, een geneeskundig onderzoek door officieren van gezondheid of oud-officieren van gezondheid heeft plaats gehad, naar regelen gesteld in den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 25 der Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922, n°. 66).

2. Met afwijking in zooverre van den in het vorige lid gestelden eisch, kan, ingeval de belanghebbende elders dan binnen het Rijk in of buiten Europa gevestigd is, ter beoordeeling van zijne aanspraken op pensioen, in plaats van een militair geneeskundig onderzoek worden gevorderd eene behoorlijke gelegaliseerde verklaring omtrent den toestand van den belanghebbende, afgegeven door twee personen, bevoegd tot de uitoefening van de geneeskunde in het Rijk, waar hij verblijft.

3. Het militair geneeskundig onderzoek zal op last of met machtiging van den Minister van Oorlog éénmaal worden herhaald, wanneer de belanghebbende of zijn vertegenwoordiger het verzoekt, en voorts in elk geval waarin eene herhaling door genoemden Minister wordt wenschelijk geacht.

4. Een herhaald geneeskundig onderzoek op verzoek van den belanghebbende wordt niet ingesteld, indien dit verzoek wordt ingediend na de aanvraag om herziening van pensioen als bedoeld in artikel 35 dezer wet juncto artikel 53 der Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922, n°. 66).

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de pensioenen der weduwen, kinderen en nabestaanden.

Artikel 24.

Ten laste van het Rijk wordt, onder de voorwaarden en naar de regelen in deze wet gesteld, pensioen verleend aan weduwen, kinderen en nabestaanden van de militairen en gewezen militairen op wie deze wet krachtens artikel 1 van toepassing is.

Artikel 25.

1. Eene weduwe heeft recht op pensioen, ingeval haar echtgenoot ten gevolge van een der oorzaken als in artikel 2 onder 2° genoemd, het leven heeft verloren, dan wel aan de onmiddellijke gevolgen van verwonding, verminking, ziekten of gebreken als daar bedoeld, binnen één jaar na het ontstaan, tot uiting komen, of verergeren daarvan is overleden, mits het huwelijk niet zij voltrokken na dat ontstaan, tot uiting komen of verergeren.

2. Van den termijn van een jaar, in het vorige lid bedoeld, wordt alleen dan afgeweken, indien uit eene met reden omkleede verklaring van een geneeskundige — waarvan zoo mogelijk de inhoud door hem onder eede voor den kanton-rechter zijner woonplaats zal zijn bevestigd — duidelijk blijkt, dat de dood het onmiddellijk gevolg was van eene vroeger bekomen verwonding, verminking, ziekte of gebrek als waarvan hiervoren sprake is.

3. De in het vorige lid bedoelde afwijking is ten behoeve van de weduwe van reeds uit den dienst ontslagen militairen alleen geoorloofd, indien het overlijden van den militair plaats had binnen *vijf* jaren, nadat deze den dienst verliet.

Artikel 26.

1. Bij het overlijden van een militair door een der oorzaken als in artikel 25 bedoeld, ontstaat mede recht op pensioen voor:

1°. elk wettig kind van den overledene;

2°. elk natuurlijk kind dat door den overledene wettiglijk erkend was ten tijde van den strijd of van de diensten in artikel 25 genoemd;

voorts onder de voorwaarden, in artikel 29 gesteld, voor:

3°. elk natuurlijk kind, te wiens behoefte den overledene onderhoudsplicht was opgelegd krachtens artikel 344a Burgerlijk Wetboek;

4°. de ouders, of bij ontstentenis van dezen de grootouders van den overledene, indien deze hun kostwinner was;

5°. elk ouderloos kleinkind van den overledene, indien deze zijn kostwinner was;

6°. de schoonouders van den overledene, indien deze hun kostwinner was.

2. Indien een kind, van hetwelk de echtgenoot van een militair bij het overlijden van haar man zwanger is, levend ter wereld komt, wordt het aangemerkt als reeds geboren, toen de vader stierf.

3. Recht op pensioen bestaat voor de onder 1°, 2°, 3° en 5° bedoelde kinderen, zolang zij beneden den leeftijd van een en twintig jaren en ongehuwd zijn, en de Staat niet op andere wijze in hun onderhoud voorziet.

4. De bepalingen van artikel 25 zijn hier van overeenkomstige toepassing.

5. Met wettige kinderen worden gelijkgesteld pleegkinderen te wier aanzien wordt voldaan aan de voorwaarden, gesteld in den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 37, vijfde lid der Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922 n°. 66).

Artikel 27.

1. Aan de in de artikelen 25 en 26 genoemde betrekkingen van een militair, als bedoeld in artikel 24, kan *tijdelijk* een pensioen worden verleend, ingeval deze is vermist geraakt bij de uitvoering van een gevorderden of bevolen dienst, dan wel ten gevolge van bijzondere omstandigheden die zich bij de uitoefening van den dienst hebben voorgedaan.

2. Het bedrag van dit pensioen zal gelijk zijn aan het bedrag waarop de belanghebbenden recht zouden hebben, wanneer de vermiste overleden was.

3. Dit pensioen gaat van rechtswege over in een voortdurend, zoodra het overlijden van den vermisten militair vaststaat, of indien omtrent hem eene verklaring is afgegeven, dat rechtsvermoeden van overlijden bestaat.

4. De overige bepalingen van dit hoofdstuk zijn ook op het tijdelijke pensioen toepasselijk.

Artikel 28.

1. Het pensioen, bedoeld in de artikelen 25 en 26, bedraagt:

1°. ingeval de militair is overleden ten gevolge van een der oorzaken als vermeld in artikel 2, 2° onder a of b:

a. voor eene weduwe *vijftig procent* van de eerste twee duizend gulden en *veertig procent* van het overige gedeelte van des overledenen pensioensgrondslag;

b. voor elk kind van den overledene, als bedoeld in artikel 26, eerste lid onder 1°, 2° en 3°, *tien procent* en, bijaldien dit kind ouderloos is of wordt, *twintig procent* van den pensioensgrondslag;

c. voor de ouders of bij ontstentenis van dezen voor de grootouders van den overledene, als bedoeld in artikel 26, eerste lid onder 4°, zooveel als hij in den regel tot hun levensonderhoud bijdroeg, doch niet meer dan *veertig procent* van zijn pensioensgrondslag, en wel tot den dood van den langstlevende;

d. voor elk ouderloos kleinkind van den overledene, als bedoeld in artikel 26, eerste lid onder 5°, zooveel als hij in den regel tot diens levensonderhoud bijdroeg, doch niet meer dan *twintig procent* van zijn pensioensgrondslag;

e. voor de schoonouders van den overledene, als bedoeld in artikel 26, eerste lid onder 6°, zooveel als hij in den regel tot hun levensonderhoud bijdroeg, doch niet meer dan *veertig procent* van zijn pensioensgrondslag en wel tot den dood van den langstlevende of tot het tijdstip, bedoeld in artikel 377 Burgerlijk Wetboek, onder 1° of 2°;

2°. ingeval de militair is overleden ten gevolge van een der oorzaken als vermeld in artikel 2, 2° onder c:

de *helft* van het bedrag dat den belanghebbende zou toekomen volgens de regeling onder 1°.

2. Kinderen als bedoeld in artikel 26, eerste lid onder 1° en 2°, worden, indien het huwelijk van een militair door echtscheiding ontbonden is, met betrekking tot de aanspraak op pensioen met ouderlooze kinderen gelijkgesteld.

3. Voor de vaststelling van de in dit artikel bedoelde pensioenen komt van den pensioensgrondslag niet meer dan *drieduizend gulden* in aanmerking.

Artikel 29.

1. De pensioenen, toegekend aan de personen bedoeld in artikel 28, eerste lid onder 1°, zullen te zamen niet meer mogen bedragen dan *tachtig procent* van den grondslag waarnaar het pensioen is berekend, die van de personen op wie van toepassing is artikel 28, eerste lid onder 2°, te zamen niet meer dan *veertig procent* van dien grondslag, met dien verstande, dat:

de personen, genoemd in artikel 26, eerste lid onder 6°, *alleen* aanspraak hebben op pensioen, indien de personen, bedoeld in artikel 25 en in artikel 26, eerste lid onder 1°, 2°, 3°, 4° en 5°,

de personen, bedoeld in artikel 26, eerste lid onder 5°, indien de personen, bedoeld in artikel 25 en in artikel 26, eerste lid onder 1°, 2°, 3° en 4°,

de personen, bedoeld in artikel 26, eerste lid onder 3° en 4°, indien de personen, bedoeld in artikel 25 en in artikel 26, eerste lid onder 1° en 2°,

allen hun vol pensioen hebben ontvangen.

2. Indien de pensioenen van de personen bedoeld in artikel 25 en in artikel 26, eerste lid onder 1° en 2°, te zamen meer zouden bedragen dan het in het eerste lid voor hen gestelde maximum, zal elk pensioen eene evenredige vermindering ondergaan.

3. Indien de personen, bedoeld in artikel 26, eerste lid onder 3° en 4°, niet het volle pensioen kunnen ontvangen, zal het pensioen van ieder hunner eene evenredige vermindering ondergaan.

4. Het in het vorige lid bepaalde is ook van toepassing op de kleinkinderen als bedoeld in artikel 26, eerste lid onder 5°, indien van dezen meer dan één in leven zijn en elk kleinkind niet zijn volle pensioen kan ontvangen.

Artikel 30.

1. Behoudens het hieronder bepaalde nemen de pensioenen aanvang met den dag, volgende op dien van het overlijden of indien de militair op den dag van zijn overlijden in het genot was van bezoldiging of pensioen, met den dag, volgende op dien waarop die bezoldiging of dat pensioen ophoudt.

2. Wanneer de tot Ons te richten aanvraag tot het bekomen van pensioen niet binnen één jaar nadat het recht daarop is verkregen, is ontvangen, gaat het pensioen eerst in met de maand, volgende op die waarin de aanvraag is ingekomen.

3. Wanneer de aanvraag niet binnen vijf jaren nadat op het pensioen recht is verkregen, is ontvangen, vervalt alle aanspraak op pensioen.

Artikel 31.

1. Bij hertrouwen van eene weduwe houdt haar pensioen op met den dag waarop het huwelijk is voltrokken.

2. Eene weduwe, na hertrouwen opnieuw weduwe geworden, wordt op hare aanvraag in het genot van haar vorige pensioen hersteld. De ingang daarvan wordt bepaald op den dag volgende op dien waarop haar laatste echtgenoot is gestorven of waarop later het traktement of pensioen, waarvan hij in het genot mocht zijn geweest, heeft opgehouden. Zou haar echter ter zake van het latere huwelijk eveneens pensioen toekomen, dan wordt slechts het hoogste van die beide bedragen toegekend.

3. Wanneer de aanvraag om weder in het genot van pensioen te worden gesteld niet is ingekomen binnen één jaar na het overlijden van den laatsten echtgenoot, wordt het pensioen uitbetaald, te rekenen van den eersten dag der maand, volgende op die waarin de aanvraag is ontvangen.

4. Is de aanvraag niet ingekomen binnen vijf jaren na den datum van overlijden van den laatsten echtgenoot, dan is alle recht op wederuitbetaling van het pensioen vervallen.

5. De bepaling van het tweede lid geldt ook voor de weduwe wier nader huwelijk door echtscheiding is ontbonden. Het herstel in het genot van het vorige pensioen gaat dan in met den dag waarop de echtscheiding is tot stand gekomen, behoudens het bepaalde in het derde en vierde lid, dat hier overeenkomstige toepassing vindt.

Artikel 32.

Indien het recht op pensioen van een der betrekkingen, bedoeld in de artikelen 25 en 26, te niet gaat, of het recht op uitbetaling van pensioen krachtens artikel 31 verloren gaat, heeft zulks geene herziening van de pensioenen der overige rechthebbenden ten gevolge, met deze uitzondering, dat het pensioen der kinderen, verleend volgens artikel 28, eerste lid onder 1° b, kan verhoogd worden, wanneer de moeder overlijdt.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de cumulatie van pensioenen.

Artikel 33.

1. Wanneer eenzelfde feit aanleiding zou geven tot het verleenen van pensioen aan denzelfden persoon, zoowel krachtens artikel 2 onder 2°, of de artikelen 25 en 26 dezer wet, als krachtens eene andere wet, wordt het pensioen waarop naar eerstgenoemde wet aanspraak bestaat, slechts verleend, ingeval het hooger is dan het pensioen volgens de andere bovenbedoelde wet.

2. Indien aan personen als bedoeld in de artikelen 25 en 26 volgens het bepaalde in het vorige lid geen pensioen wordt toegekend, komt hun aandeel niet ten goede aan de overige rechthebbenden.

3. Wanneer pensioen wordt toegekend met mederekening van diensten mede ter zake waarvan tijdelijk pensioen of gagement wordt genoten, wordt, zolang dat genot duurt, het bedrag van het tijdelijk pensioen of gagement in mindering gebracht van hetgeen den militair aan pensioen krachtens deze wet toekomt.

4. Het bepaalde in het vorige lid is mede van toepassing op het voortdurend pensioen of gagement dat, na den datum van ingang van het krachtens deze wet toegekende pensioen, wordt verleend ter vervanging van een tijdelijk gagement of een tijdelijk pensioen, dat uit de Indische geldmiddelen wordt gekweten.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de behandeling van pensioensaangelegenheden.

Artikel 34.

1. Militairen of gewezen militairen die hun recht op pensioen volgens deze wet wenschen te doen gelden, moeten aan Ons eene aanvraag om pensioen inzenden.

2. Wij behouden ons voor, aan een militair of aan een gewezen militair pensioen te verleenen, ook zonder dat door hem eene aanvraag werd ingezonden.

3. Het recht op pensioen is verbeurd, wanneer de belanghebbende het niet heeft doen gelden binnen vijf jaren na het tijdstip waarop hij in het genot van pensioen zou kunnen treden.

4. De voorloopig gepensioneerden dienen binnen één jaar na het einde van den termijn waarvoor voorloopig pensioen werd toegekend, of, indien zij in militairen dienst werden herplaatst en wederom ontslagen, wanneer zij niet meer in het genot zijn van voorloopig pensioen, binnen één jaar na hun laatste ontslag, aan Ons eene aanvraag in, om weder in het genot van pensioen te worden gesteld.

5. Personen die verkeerden in het geval bedoeld in het vierde lid van artikel 7, dienen, wanneer zij meenen opnieuw aanspraak op pensioen te kunnen doen gelden, aan Ons eene aanvraag in.

Artikel 35.

1. Omtrent de aanspraken op pensioen, de berekening en de regeling van pensioen, alsmede omtrent de herziening van een reeds toegekend pensioen van een militair of gewezen militair en diens nagelaten betrekkingen, wordt in elk daartoe dienend geval, aan Ons advies uitgebracht door den Militairen Pensioenraad, genoemd in artikel 47 van de Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922, n°. 66).

2. De in artikel 48 van evengenoemde wet omschreven bevoegdheden en verplichtingen van den Militairen Pensioenraad bestaan met betrekking tot den Minister van Oorlog en de Hoofden van de andere Departementen van Algemeen Bestuur, ook ten aanzien van de werkzaamheden van dat College, verbonden aan de uitvoering van deze wet.

3. Het bepaalde in het vijfde en zesde lid van gemeld artikel 48 is van kracht bij de toepassing van deze wet.

4. De artikelen 49—56 en 58 der Pensioenwet voor de Landmacht (*Staatsblad* 1922, n°. 66) zijn van overeenkomstige toepassing op pensioenen krachtens deze wet te verleenen.

Artikel 36.

Indien de verwonding, verminking, ziekten of gebreken, ter zake waarvan de militair ontslagen is, hem later, mits niet door eigen toedoen, in een toestand brengen die, had deze reeds op het tijdstip van het ontslag bestaan, recht zou hebben gegeven op pensioen of op hooger pensioen dan verleend werd, wordt belanghebbende alsnog in het genot gesteld van dat pensioen of dat hoogere pensioen, mits de daartoe aan Ons te richten aanvraag binnen vijf jaren na het verlaten van den dienst zij ingekomen. Op deze aanvraag is opnieuw van toepassing het bepaalde bij de artikelen 49—56 van de Pensioenwet voor de Landmacht (*Staatsblad* 1922, n°. 66).

VIJFDE HOOFDSTUK.

Algemeene bepalingen.

Artikel 37.

De artikelen 60—68 van de Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922 n°. 66) zijn van overeenkomstige toepassing op pensioenen volgens deze wet verleend of te verleenen.

Artikel 38.

1. Wij behouden Ons voor de krachtens artikel 2 onder 1° gepensioneerden, die jonger dan zestig jaren zijn, in tijd van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden op te roepen, om, na daartoe geschikt te zijn bevonden, in den rang of stand bij hun ontslag bekleed, weder in dienst te worden gesteld.

2. Het pensioen van hem die zonder geldige redenen, ter beoordeeling van den Minister van Oorlog, aan die oproeping

niet voldoet of zich aan de wederindienststelling onttrekt, wordt op uitspraak van dien Minister, tijdelijk geschorst.

3. Deze schorsing neemt aanvang met den dag waarop de gepensioneerde voor den dienst had moeten opkomen en niet is verschenen; zij eindigt met den dag waarop de gepensioneerden die aan de oproeping hebben voldaan, bij algemeenen maatregel van bestuur van hunne verplichting tot den dienst worden ontslagen.

Artikel 39.

In buitengewone gevallen, waarin bij deze wet niet is voorzien of waaromtrent hare bepalingen geacht moeten worden geen billijken maatstaf tot vergelding van bewezen diensten op te leveren, wordt bij afzonderlijke wet voorzien.

ZESDE HOOFDSTUK.

Overgangs- en slotbepalingen.

Artikel 40.

1. Met de inwerkingtreding van deze wet vervalt, behoudens in de na te noemen gevallen, de vijfde afdeeling van de wet voor het reserve-personeel der landmacht 1905, zooals die wet laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 4 November 1919 (*Staatsblad* n°. 641).

2. Aanhalingen van of verwijzingen naar een of meer der bepalingen, vervat in de vijfde afdeeling van de wet voor het reserve-personeel der landmacht 1905, voorkomende in andere wetten of koninklijke besluiten ter uitvoering daarvan gegeven, worden geacht betrekking te hebben op deze wet of de met vorenbedoelde bepalingen overeenstemmende artikelen dezer wet, tenzij de aard der bepaling noodzakelijk maakt, dat de aanhaling of verwijzing ongewijzigd blijft gehandhaafd, in welk geval genoemde afdeeling of hare artikelen daarvoor van kracht blijven.

Artikel 41.

1. Voor hen die op het tijdstip van het in werking treden van deze wet in het genot zijn van pensioen krachtens de in het eerste lid van artikel 40 genoemde bepalingen en wier recht op pensioen is ingegaan met of na 1 Januari 1918, wordt het pensioen, indien dit met de bij de wet van 29 Mei 1920 (*Staatsblad* n°. 283) bedoelde verhooging lager is dan het bedrag dat zij op eerstgemeld tijdstip aan pensioen zouden hebben genoten wanneer dit pensioen ware berekend volgens de bepalingen van deze wet, met ingang van het tijdstip van het in werking treden van deze wet tot dat bedrag verhoogd.

2. Voor gepensioneerde militairen met den rang van korporaal of den stand van soldaat gaat, met afwijking van het bepaalde in het eerste lid, deze verhooging niet in vóór het tijdstip waarop zij den leeftijd van vijftig jaren hebben bereikt, voor zoover hun pensioen uitsluitend op grond van diensttijd is verleend.

3. Voorloopige pensioenen waarop voor de eerste maal recht is verkregen tusschen 1 Januari 1918 en het tijdstip van het in werking treden van deze wet en voortdurende pensioenen, welke voor zoodanige voorloopige pensioenen zijn in de plaats getreden, worden, ten aanzien van het bedrag alsmede van den voet waarop zij worden verleend, naar den toestand van den belanghebbende bepaald op laatstbedoeld tijdstip. Artikel 7 vijfde lid is ten deze toepasselijk.

4. Aan militairen die tusschen 1 Januari 1918 en het tijdstip van het in werking treden van deze wet zijn ontslagen met recht op pensioen dat op laatstbedoeld tijdstip nog niet was verleend, wordt met den datum waarop krachtens deze wet het genot van pensioen kan aanvangen, doch niet vóór het tijdstip waarop deze wet in werking treedt een pensioen toegekend berekend naar de bepalingen dezer wet, indien dit hooger is dan het pensioen dat hun, met inachtneming van de wet van 29 Mei 1920 (*Staatsblad* n°. 283) zou toekomen bij berekening naar de in het eerste lid van arti-

kel 40 bedoelde bepalingen. Bij toekenning van een invaliditeitspensioen is het bepaalde in het vorige lid van overeenkomstige toepassing.

Artikel 42.

1. Door hen die op het tijdstip van het in werking treden van deze wet behooren tot het reserve-personeel der landmacht en niet in het genot zijn van militair pensioen wordt, met afwijking van het bepaalde in artikel 2 onder 1°, recht op pensioen verkregen wanneer zij op den datum van ontslag een diensttijd van twintig jaren kunnen doen gelden in den zin van de bepalingen bedoeld in het eerste lid van artikel 40.

2. Vorenstaande bepaling is niet van toepassing op hen, die krachtens artikel 51, zesde lid der Dienstplichtwet tot het reserve-personeel der landmacht behooren.

Artikel 43.

1. Indien een pensioen waarop recht is ontstaan tusschen 1 Januari 1918 en het tijdstip van het in werking treden van deze wet, is geregeld met toepassing van de bepalingen dezer wet dan wel is toegekend krachtens de wet voor het reserve-personeel der landmacht 1905 en de wet van 29 Mei 1920 (*Staatsblad* n°. 283), en later eene herziening van dat pensioen met toepassing van de bepalingen onderscheidenlijk van de beide laatstgenoemde wetten of van deze wet in het voordeel van den belanghebbende mocht zijn, wordt het pensioen naar die voordeliger bepalingen opnieuw geregeld.

2. Deze nadere regeling geschiedt slechts op eene aan Ons te richten aanvraag van den belanghebbende.

3. Het pensioen gaat alsdan in met den dag waarop de aanvraag is ingekomen, doch niet vóór den datum waarop het vorige pensioen is opgehouden.

4. Het recht op nadere regeling vervalt bij het verstrijken van een termijn van vijf jaren na het tijdstip van het in werking treden dezer wet.

Artikel 44.

1. De herziening of toekenning van pensioen met toepassing van artikel 41, geschiedt op eene aan Ons te richten aanvraag van den belanghebbende. De artikelen 34 tweede lid, en 35 zijn ten deze toepasselijk.

2. Het recht op herziening of toekenning als in het eerste lid bedoeld, vervalt indien de aanvraag niet binnen één jaar na den datum van het in werking treden van deze wet is ingekomen.

3. Het bepaalde in het tweede lid is niet van toepassing op pensioenen, welke met ingang van een later tijdstip dan den datum van het in werking treden van deze wet moeten worden toegekend; te dezen aanzien blijft artikel 34 van kracht.

Artikel 45.

1. De vijfde afdeeling van de wet voor het reserve-personeel der landmacht 1905 blijft van kracht voor gewezen militairen die vóór 1 Januari 1918 den dienst hebben verlaten, alsmede voor weduwen en weezen van militairen of gewezen militairen die vóór dien datum zijn overleden.

2. De in het eerste lid bedoelde bepalingen blijven mede van kracht indien dit voor de belanghebbenden voordelig is:

1°. voor de militairen, die tusschen 1 Januari 1918 en het tijdstip van het in werking treden van deze wet den dienst met recht op pensioen hebben verlaten, alsmede voor de weduwen en weezen van militairen of gewezen militairen, die in dat tijdvak zijn overleden;

2°. voor militairen, die op den dag voorafgaande aan den datum van het in werking treden van deze wet in dienst waren, alsmede voor hunne weduwen en nabestaanden.

3. De in het eerste lid bedoelde bepalingen blijven eveneens van kracht voor de militairen die op het tijdstip van het in werking treden van deze wet behooren tot het reserve-personeel der landmacht en in den rang van korporaal of in den stand van soldaat worden gepensionneerd uitsluitend op grond van hun diensttijd. Zouden zij bij berekening van hun pensioen naar de bepalingen dezer wet aanspraak hebben op hooger bedrag dan hun is verleend, dan gaat dit hoogere pensioen in met het tijdstip waarop zij den leeftijd van vijftig jaren hebben bereikt.

4. Artikel 73 van de in het eerste lid bedoelde wet, voor zooveel betreft de toepasselijkheid van artikel 45 der gewijzigde wet van 9 Juni 1902 (*Staatsblad* n°. 90), blijft van kracht bij overlijden van vóór het tijdstip van het in werking treden van deze wet gepensionneerde militairen en gepensionneerde weduwen en weezen wier pensioen niet is herzien ingevolge de bepalingen dezer wet.

5. Bij de behandeling van pensioensaanleggenheden die volgens de in het eerste lid bedoelde bepalingen moeten worden geregeld, vinden toepassing de op het formeele recht betrekking hebbende bepalingen dezer wet.

Artikel 46.

In artikel 59 van de wet voor het reserve-personeel der landmacht 1905 wordt het bepaalde onder 7°, zooals dit punt wordt gelezen krachtens artikel 63 van de Invoeringswet Militair Straf- en Tucht recht (*Staatsblad* 1921, n°. 841), vervangen door:

„7°. de tijd gedurende welken een militair zich aan desertie of ongeoorloofde afwezigheid heeft schuldig gemaakt of niet heeft voldaan aan eene oproeping voor den werkelijken dienst, wanneer hij wegens een dezer feiten is veroordeeld bij een in kracht van gewijsde gegaan vonnis, dan wel wanneer het recht tot strafvordering te dier zake is te niet gegaan;

8°. de militaire diensttijd, voorafgegaan aan den in 7° bedoelden tijd, tenzij er in de omstandigheden waaronder de in dat punt bedoelde feiten plaats hadden, of in het gedrag van den betrokkene gedurende zijn lateren diensttijd, door Ons termen zijn gevonden om het hier bepaalde niet te doen toepassen.”

Artikel 47.

Diensttijd, welke vóór 6 Maart 1922 is doorgebracht als vrijwilliger bij den landstorm, wordt voor de toepassing van deze wet beschouwd als te zijn onder de wapenen doorgebracht.

Artikel 48.

Deze wet kan worden aangehaald onder den titel: Pensioenwet voor het reserve-personeel der landmacht, met vermelding van den jaargang en het nummer van het *Staatsblad* waarin zij is geplaatst.

Artikel 49.

1. Deze wet treedt in werking op een door Ons nader te bepalen dag.

2. Wij behouden Ons voor het bepaalde in artikel 37 dezer wet juncto artikel 62 derde en zesde lid van de Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922 n°. 66) later dan de overige bepalingen dezer wet in werking te doen treden. Bepalen Wij een later tijdstip van in werking treden dan geschiedt tot dat tijdstip de betaling van de pensioenen driemaandelijks.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle Ministerieele Departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te den

De Minister van Oorlog,

463. 3.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het, in verband met het tot stand komen van de Pensioenwet voor de zeemacht (*Staatsblad* 1922, n°. 65), wenschelijk is over te gaan tot herziening van de wettelijke bepalingen betreffende de pensioenen van het personeel der Koninklijke marine-reserve;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan, bij deze:

EERSTE HOOFDSTUK.

Van de pensioenen der militairen.

§ 1. Inleidende bepaling.

Artikel 1.

1. Ten laste van het Rijk wordt onder de voorwaarden en naar de regelen in deze wet gesteld, na bekomen ontslag, pensioen verleend aan militairen en gewezen militairen van de Koninklijke marine-reserve.

2. Waar in deze wet wordt gesproken van het reserve-personeel der zeemacht wordt daaronder verstaan het personeel, behoorende tot de Koninklijke marine-reserve.

§ 2. Van het recht op pensioen.

Artikel 2.

Recht op pensioen wordt verkregen:

1°. ter zake van ten minste vijf jaren werkelijken dienst bij het reserve-personeel der zee- of landmacht, indien de belanghebbende reeds in het genot is van militair pensioen of, indien zulks niet het geval is, ter zake van ten minste dertig jaren werkelijken dienst in den zin dezer wet, waarvan niet minder dan twintig jaren bij het reserve-personeel der zee- of landmacht;

2°. ter zake van:

a. verwonding of verminking, tijdens de uitoefening van den militairen dienst in den strijd bekomen, dan wel veroorzaakt door gevorderde of bevolen militaire diensten;

b. ziekten of gebreken, welke het gevolg zijn van verrichtingen of vermoeienissen aan de uitoefening van den militairen dienst verbonden, of van bijzondere omstandigheden of toestanden die zich bij de uitoefening van dezen dienst hebben voorgedaan, dan wel, die tot uiting zijn gekomen onder overwegenden invloed van die verrichtingen, vermoeienissen, bijzondere omstandigheden of toestanden;

c. ziekten of gebreken, niet ontstaan op eene der wijzen onder a en b genoemd, maar voor een deel hun oorsprong vindende in omstandigheden die met de uitoefening van den